

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

А.М. Зоргач, асистент

Зміни у взаємовідносинах України з іншими країнами світу, вступ до СОТ та тенденції глобалізації світової економіки, створюють інші умови функціонування як аграрного сектору в цілому, так і сільськогосподарських підприємств зокрема. Відповідності підвищеним вимогам до якості сільськогосподарської продукції економічної та екологічної ефективності виробництва продукції, можна досягти, впроваджуючи комплекс організаційних, технічних, технологічних та інших видів інновацій в процесі виробництва аграрної продукції.

Інновації, інвестиції, принципи, діяльність, аграрні підприємства.

Сільськогосподарська продукція завжди матиме попит, адже щоденна потреба людського організму в поживних речовинах і забезпечення його життєдіяльності, безперечно, робить її актуальною на всіх континентах земної кулі, незалежно від пори року. На сьогодні, за максимальної розораності ґрунтів та щорічного збільшення кількості населення планети необхідно нарощувати виробництво сільськогосподарської продукції не за рахунок розширення посівних площ, а за рахунок впровадження технічних, технологічних, організаційних та інших інновацій. Під терміном «інновація» ми маємо, насамперед, на увазі процес впровадження науково обґрунтованих, екологічно безпечних новацій. Підвищення прибутку на аграрних підприємствах за рахунок використання дешевших, але, водночас, потенційно небезпечних хімічних речовин, чи геномодифікованих сортів рослин тощо, які дають економічний ефект «високою ціною», на наш погляд, є хибним орієнтиром в інноваційно-інвестиційній діяльності. Тому досить актуальним є дослідження теоретико-методологічних аспектів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю аграрних підприємств на початковому етапі формування діяльності підприємства.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У багатьох працях вітчизняних та іноземних науковців досліджуються проблеми управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, зокрема у працях Е.А. Уткіна, В.Г. Федоренко, О.Д. Гудзинського, М. Хаммера, Н.М. Сіренко та інших. Праці вчених присвячені, здебільшого, закономірностям процесу та методології управління. Але недостатньо розкриті взаємозалежність та зв'язок аспектів управління інноваційно-інвестиційної діяльності аграрних підприємств та формування на початковому етапі цілей, завдань і принципів господарської діяльності.

Мета дослідження – вивчення теоретико-методологічних аспектів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Згідно із законодавчою базою України, інноваційна діяльність (англ. *innovation* — нововведення) — це діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг [1]. Інновація є однією з форм інвестиційної діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу [2].

Закон України “Про інвестиційну діяльність” визначає інвестиційну діяльність як вкладення інвестицій, або інвестування, і сукупність практичних дій з реалізації інвестицій. Інвестування у створення й відтворення основних фондів здійснюється у формі капітальних вкладень [2].

Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємств – це форма діяльності, за якої впроваджується комплекс технологічних, організаційних та інших нововведень у виробничий процес, що супроводжуються інвестуванням капітальних вкладень та діями, що супроводжують реалізацію інвестицій. Метою цієї діяльності є поліпшення якості продукції, комфортності життя споживачів і, як наслідок, новизна й нова ринкова ніша, високі прибутки.

Планування господарської діяльності, впровадження у виробництво нових технологій виробництва та нової техніки розпочинається з формування цілей та завдань. Виокремлюють такі цілі розвитку підприємства:

- Загальні (Глобальні), розроблені для підприємства в цілому, які відображують концепцію фірми; розроблені на довгострокову перспективу; визначають основні напрями програм розвитку фірми; повинні бути чітко сформульовані та пов’язані з ресурсами; ранжирувані за принципом пріоритетності.

- Специфічні цілі розроблюються в межах загальних цілей за основними видами діяльності в кожному виробничому підрозділі фірми і виражаються в кількісних і якісних показниках (рентабельності, норми прибутку).

- Другорядні цілі: по маркетингу (рівень продаж, диверсифікація, система розподілу, обсяг збуту); виробництво (виробництво, якість, економія матеріальних ресурсів, нова й удосконалена інноваційна продукція; розподіл прибутку, мінімалізація податків) [4].

Задачі визначаються кожним господарським формуванням самостійно, залежно від роду його діяльності. В цілому головні задачі при плануванні інноваційно-інвестиційної діяльності зводяться до таких дій:

1. Планування та забезпечення зростання прибутку,
2. Прогнозування затрат підприємства та фінансове забезпечення виробництва,
3. Збільшення частки ринку збуту,
4. Формування перспективи розвитку господарської діяльності.

Аграрне підприємство, обираючи концепцію свого розвитку та інноваційну діяльність, подальше планування виробництва сільськогосподарської продукції має забезпечувати реальними нововведеннями як технічного так і організаційного характеру, та впровадження інноваційного

продукту на ринок споживання, а інвестиції є головним ресурсом для досягнення поставленої мети.

Інноваційно-інвестиційна діяльність є складною системою взаємодії різних структурних елементів, починаючи від провадження новації та закінчуючи отриманням доходу від цієї діяльності. Така система відносин передбачає формування фундаментальних принципів інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства, що наведені в таблиці.

Принципи інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства*

Назва принципу	Сутність принципу
Концептуальності	Відповідність стратегії розвитку підприємства.
Гнучкість мислення	Нешаблонне мислення, сміливий пошук альтернатив.
Обґрунтованості (адекватності)	Прийняття рішення щодо інноваційних змін на виробництві, базуючись на обґрунтованій доцільності змін.
Системності	Комплексні зміни у системі діяльності підприємства на всіх його рівнях, що здійснюються паралельно, синхронно.
Поінформованості	Заздалегідь поінформовані всі учасники інноваційно-інвестиційного процесу щодо напряму розвитку підприємства.
Підпорядкованості	Розуміння мети та зони відповідальності кожного з учасників процесу, на всіх рівнях ієрархії.
Інформування	Створення інформаційно-доступного простору. Накопичення та використання проаналізованих даних.
Стимулювання	Зацікавлення процесом діяльності та результатами працівників усіх рівнів.
Випереджувальної дії	Передбачення бажань споживачів, щодо продукції, а іноді й формування попиту, за допомогою маркетингових прийомів.
Безперервності розвитку	Постійне вдосконалення елементів діяльності.
Інтелектуальності	Створення умов для інтелектуального зростання персоналу, підвищення їх кваліфікації, взаємодія з науковими структурами, створення творчого клімату.
Передбачуваності	Прогнозування впливу різних чинників на фінансову стійкість підприємства: політичних змін в країні, девальвації національної валюти, погодно-кліматичних змін в країні тощо.

* Складено автором [3].

Принципи дають можливість створити регулюючу модель поведінки фахівців підприємства, що спрямована на ліквідацію та запобігання деструктивним процесам.

Формування соціально-економічної структури відповідно до принципів інноваційно-інвестиційної діяльності впливає на інноваційний потенціал, інвестиційну привабливість, прогнозування ризиків. Але всі ці елементи діяльності підприємства матимуть позитивний результат за умови використання вищезгаданих принципів, охоплюючи всі процеси господарю-

вання на всіх стадіях життєвого циклу інноваційно-інвестиційної діяльності. Особливо важливо, щоб відповідність поставлених завдань та принципи господарювання мали не декларативний характер, а практично звірялися з фактичним станом підприємства.

Дослідити вплив вищезазначених принципів інноваційно-інвестиційної діяльності можна за допомогою простих, порівняльних методів. Для цього необхідно фактичні дані порівняти з плановими та статистичними даними.

Відповідно до головної особливості виробництва сільськогосподарської продукції, а саме: залучення природних ресурсів, виробничий процес має базуватися на природоохоронній безпеці, забезпеченні населення країни якісною харчовою продукцією. Обравши напрямом розвитку господарства вищезгадувані орієнтири можна створити фундаментальне довгострокове функціонування аграрних підприємств. Переорієнтація виробничого процесу відповідно до принципів інноваційно-інвестиційної діяльності призведе до:

- зростання економічних показників;
- збереження природних ресурсів;
- підвищення якості аграрної продукції зі збереженням її природних харчових цінностей;
- екологічно чистого виробництва сільськогосподарської продукції.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Конкурентоспроможність, економічна ефективність, соціально-екологічна результативність формується із великої кількості елементів. Деякі з них, на перший погляд, здаються несуттєвими, але їх повне вилучення з виробничого процесу призведе до негативних наслідків. Формування задач, цілей, принципів господарювання – першочергові аспекти управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств, які формують кінцевий результат та впливають на нього.

У науковій літературі недостатньо вивчена методологія дослідження результативності інноваційно-інвестиційних проектів при дотриманні поставлених завдань на принципів виробничих процесів. Тому розкриття даного питання потребує подальшого детального дослідження.

Список літератури

1. Економічна енциклопедія : у 3 т. Т.1 / редкол. : С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Академія, 2000. – 864 с.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р. № 1560 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47.
3. Сіренко Н. М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України : моногр. / Н.М. Сіренко. – Миколаїв, 2010. – 416 с.
4. Уткин Э.А. Риск-менеджмент / Э.А. Уткин. – М., 1998. – 288 с.

Рассмотрено изменение взаимоотношений Украины со странами мира, членство в ВТО и тенденции глобализации мировой экономики создают другие условия функционирования как аграрного сектора в целом, так и сельскохозяйственных предприятий в том числе. Соот-

ветствия повышенным требованиям к качеству сельскохозяйственной продукции, экономической и экологической эффективности производства продукции можно достичь внедряя комплекс организационных, технических, технологических и других видов инноваций в процесс производства аграрной продукции.

Инновации, инвестиции, принципы, деятельность, аграрные предприятия.

As stated in the article, change in relations between Ukraine and different world countries, WTO membership and globalization economic trend, create other conditions for the functioning agricultural sector and agricultural enterprises as well. Compliance with increased demands for quality agricultural products, economic and environmental efficiency of production can be achieved to introduction of complex organizational, technical, technological and other innovations in the process of agricultural production.

Innovation, investment principles, activity, agrarian business.